

హైతీ దేశాధ్యక్షుని హత్య సామ్రాజ్యవాద అధిపత్య దోపిడీ విధానాలు

హైతీ దేశాధ్యక్షుడు జోసెల్ మోస్ జులై 7న హత్యకు గురైన సందర్భంలో ఆదేశ రాజకీయ పరిణామాలను, ఆర్థిక విధానాల్లో, ఆదేశపు అంతర్గత విషయాలలో సామ్రాజ్యవాదుల జోక్యాన్ని గమనించి అర్థంచేసుకోవాల్సి వుంటుంది. ఎందుకంటే ఈ దేశంలో ఇలాంటి దేశాధ్యక్షుల హత్యలు, వారిని పదవుల నుంచి తొలగించడాలు గతంలో కూడా చాలానే జరిగాయి.

హైతీ ప్రపంచంలో బానిస తిరుగుబాటు ద్వారా ఏర్పడిన ఏకైక దేశం. ఇది 1804లో జరిగింది. కానీ ఫ్రాన్స్ 1825 వరకు దాన్ని తిరిగి ఆక్రమిస్తానని బెదిరిస్తూనే వచ్చింది. అప్పటికే బానిసల శ్రమ సృష్టించిన సంపదతో విరాజిల్లుతున్న అమెరికా హైతీని ఒక దేశం గా గుర్తించకపోవడంతో అప్పటివరకు కాచుకునివున్న ఫ్రాన్స్ కు 21 బిలియన్ డాలర్లను చెల్లించడానికి సిద్ధపడింది హైతీ. ఈ దుర్మార్గపు పరాయి రుణం 1947 వరకు హైతీ తీరుస్తూనే ఉండింది. అమెరికా బలం క్రమంగా పెరిగాక 1898 నుంచి 'బనానా యుద్ధాలను' మొదలుపెట్టి మధ్య అమెరికా, కరేబియన్ ప్రాంతాలలోని క్యూబా, పనామా, పోర్టోరికో, డొమినికన్ రిపబ్లిక్, ఫిలిపిన్స్, హైతీ, మెక్సికో, నికరాగ్వలపై పట్టు సాధించింది. 1914లో హైతీ 'భద్రత' కోసం హైతీ జాతీయ బ్యాంక్ లోని మొత్తం సొమ్మైన 500,000 డాలర్లను 'జాగ్రత్త చేయడానికి' న్యూయార్క్ కు బదిలీ చేసింది అమెరికా. తర్వాత మిలిటరీ ఆక్రమణ ద్వారా 1915- 34 వరకు తిష్ట వేసింది. విదేశీయులు కూడా హైతీలోని భూములను కొనుక్కునేలా హైతీ రాజ్యాంగాన్ని మార్చివేసింది. బానిసత్వం లాంటి కార్మి వ్యవస్థను, అంటే ప్రభుత్వం చేపట్టే పనులకు తమ శ్రమలను ప్రజలు తేరగా ధారపోసే విధానాన్ని హైతీ దేశంపై రద్దుంది. అమెరికా స్థాపించిన జెండర్మీ పోలీసుల విధానాలైన వర్గ వివక్ష, పత్రికా స్వేచ్ఛా హాసనం, బలవంతపు చాకిరీ 1919-1920 మధ్య రైతాంగ తిరుగుబాటుకు దారి తీసింది. 1929లో వరుస, సమ్మెలూ, తిరుగుబాట్లతో అమెరికా హైతీపై తన సైనిక పాలనను ముగించాలని నిర్ణయించుకుంది. ఇది 1934కి గాని జరగలేదు. 1959లో క్యూబా విప్లవం దెబ్బతో కరేబియన్ దీవులలో చిన్న పోరాటం జరిగినా తర్వాత పరిణామాలు తన ఆధిపత్యాన్ని సవాల్ చేస్తాయన్న భయంతో ఆయా తిరుగుబాట్లను అమెరికా అణచివేస్తూ వస్తోంది.

హైతీ ప్రజలపై ప్రత్యక్షంగా కొనసాగుతున్న అమెరికా సామ్రాజ్యవాద దోపిడీ చాలదన్నట్టు ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాలలో ప్రవేశపెట్టి నట్టుగానే 1981 నుంచి ఆదేశంలో కూడా నయా ఉదారవాద విధానాల అమలు మొదలైంది. ఈ విధానాల్లో భాగంగా అమెరికా, IMFల వత్తిడితో ఆహారోత్పత్తుల దిగుమతి సుంకాలను, తన ఆహారోత్పత్తులపై సబ్సిడీలను హైతీ ఎత్తి వేయవలసి వచ్చింది.

దాంతో అమెరికాలో సబ్సిడీతో పండిన మిగులు పరిధాన్యం, ఇతర ఉత్పత్తులు హైతీ మార్కెట్లను కొల్లగొట్టాయి. 1990 దశకం మధ్యకాలం నాటికి హైతీ ఆహార స్వయంప్రతిపత్తి కోల్పోయింది. ఈ పాలసీల వల్ల మెజారిటీ ప్రజలు చివరికి కనీస ఆహారానికి కూడా దూరమై దుర్భర పరిస్థితులకు నెట్టబడ్డారు. 30 ఏళ్ల తర్వాత ఈ పాలసీలకు, వాటివల్ల హైతీలో సంభవించిన పరిణామాలకు క్లింటన్ క్షమాపణలైతే చెప్పాడు కానీ పాలసీలలో మాత్రం మార్పులేదు. అమెరికాకు ఇది కొత్తదేమీ కాదు. చాలా దేశాల్లో ఇంచుమించు ఇలాంటి పరిస్థితులు కల్పించారు. NAFTA (ఉత్తర అమెరికా స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందం) పేరుతో అమెరికా తనదేశపు మొక్కజొన్న మిగులును అమ్ముకోవడానికి మెక్సికోన్ రైతులను కూడా వారి భూములకు దూరం చేసింది.

1990లో మొట్టమొదటిసారి హైతీలో కొంత పారదర్శకంగా ఎన్నికలు జరిగి ప్రజాదరణ ఉన్న జీన్ - బెర్రాండో అరిస్టెడ్ అధ్యక్షుడిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. ఇక అప్పటి నుండి తరచుగా ప్రభుత్వాలను కూల్చేయడం, తమ చెప్పు చేతల్లో వుండే బంటులను (పప్పెట్ ప్రభుత్వాలు) నిలబెట్టడం, మళ్ళీ వాళ్లను మార్చివేయడం సామ్రాజ్యవాదులకు పరిపాటి అయ్యింది. ఇలా లాటిన్ అమెరికా, కరేబియన్ ప్రభుత్వాలను కూల్చేయడానికి అమెరికాలోని మియామీలో ఆయా దేశాల ప్రభుత్వ వ్యతిరేక శక్తులనబడేవారిని కూడదీసి, వారికి ఆయా ప్రాంతాలలో దాదాపు స్వయంప్రతిపత్తి కల్పించి, FBI, CIA,లతో తర్ఫీదు ఇప్పిస్తూ తమ దేశాలపై దాడులకు అన్ని వనరులను సమకూర్చి ప్రేరేపిస్తుంది అమెరికా. ఇలా నాటి నుండి నేటి వరకు క్యూబా, వెనిజువెలపై జరుగుతున్న అన్ని దాడులూ, నేడు హైతీ అధ్యక్షునిపై జరిగిన దాడికి కూడా అంకురార్పణ జరిగింది ఇదే మియామీలోనే అని మీడియా రిపోర్టులు చెబుతున్నాయి. 2004 లో ఒకసారి ఇలా హైతీ ప్రభుత్వాన్ని కూల్చినప్పుడు 'శాంతి'ని నెలకొల్పడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి శాంతి మిషన్ 'మి నుస్తా' అక్కడ అడుగుపెట్టింది. అప్పటికే అక్కడున్న ప్రజల కష్టాలకు వీళ్ళ అరాచకాలు తోడయ్యాయి. వాతావరణ ప్రతికూల మార్పులకు నిరంతరం గురవుతూ ప్రపంచంలోనే అత్యంత ప్రమాదకర అంచున ఉన్న మూడు దేశాల్లో హైతీ ఒకటి. అక్కడ 2010లో ప్రపంచంలోనే రెండవ అతి ప్రమాదకర భూకంపం సంభవించి మూడు లక్షల మందికి పైగా ప్రాణాలు కోల్పోయిన విషయం అందరికీ తెలిసిందే. 16 లక్షల మంది నిరాశ్రయులయ్యారు. ఇది చాలదన్నట్టు మరో తొమ్మిది నెలల తర్వాత ఐరాన ద్వారా దేశంలో అడుగుపెట్టిన శాంతి మిషన్ వారి మానవ వ్యర్థాలు ఆ దేశ ప్రజలకు కలరా మహమ్మారిని అదనపు ఉపద్రవంగా తెచ్చిపెట్టాయి. ఈ కలరా జబ్బుకు 10 లక్షల మంది

హైతీయన్లు గురికాగా పదివేల మందికిపైగానే ప్రాణాలు కోల్పోయారు. దీనికి ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రధాన కార్యదర్శి క్షమాపణలతో సరిపెట్టాడు.

హైతీలో సామ్రాజ్యవాదుల ఆధిపత్య దోపిడీ విధానాలతోపాటు తుఫానుల లాంటి ప్రకృతి వైపరీత్యాలు కూడా ఎక్కువే. ఈ ప్రకృతి వైపరీత్యాల నుంచి కాపాడే పేరుతో హైతీని ఎయిడ్ స్టేట్ (భిక్ష దేశం)గా మార్చేశారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే తిరిగి అన్ని విధాలుగా పరాధీన దేశంగా మారిందన్న మాట. దీనితో ఎస్టివోలను ఇబ్బడిముబ్బడిగా ప్రవేశపెట్టారు. అందుకనే అక్కడ సగటు (per capita) ఎస్టివోల సంఖ్య ప్రపంచంలోకెల్లా ఎక్కువ. వచ్చే ఎయిడ్ (బిక్షం)అంతా విదేశాలలో ప్రధాన కార్యాలయాలు కలిగి ఉన్న ఈ ఎస్టివోలకు చేరేది. ప్రజల అవసరాలతో, జీవితాలతో సంబంధం లేకుండా తమ సొంత ఎజెండాలతో - అంటే సామ్రాజ్యవాదుల నిర్దేశిత ఎజెండాలతో-అవి సమాంతర ప్రభుత్వంలాగా పని చేయసాగాయి. వీటికి తోడు మిలిటరీ, పోలీస్ వ్యవస్థలపై అమెరికా పట్టు ఉండనే ఉంది. పాలకవర్గాల్లో ప్రతినిధులుగా ఎప్పుడూ అమెరికాకు అనుకూలమైన కొన్ని అత్యంత ధనిక కుటుంబాల నుంచి మాత్రమే రావడంతో ప్రజలకు ప్రభుత్వంపై, నామమాత్రపు ప్రజాస్వామ్యంపై సహజంగానే నమ్మకం సడలింది. ప్రజల నిరసన, నిరాసక్తతలకు ఉదాహరణగా మొన్న జరిగిన ఎన్నికల్లో కేవలం 21 శాతం జనాభా మాత్రమే పాల్గొనడాన్ని చెప్పచ్చు. ఈ పరిస్థితులే ప్రజలకు ఏ చిన్న సమస్యకైనా పోరాడక తప్పని పరిస్థితులను సృష్టించాయి.

2018 మార్చిలో అమెరికా హైతీపై వత్తిడి చేయడంతో ఆ దేశం వెనిజులా దేశంతో 2006లో చేసుకున్న 'పెట్రో కరిబ్' ఒప్పందం రద్దయింది. 'పెట్రో కరిబ్' ఒప్పందం ప్రకారం వెనిజులా హైతీకి 3.5 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన ఇంధనాన్ని రుణంగా ఇస్తుంది. అందులో 40 శాతాన్ని 25 ఏళ్ల తర్వాత తీర్చవచ్చు. ఆ ఇంధనాన్ని అమ్ముకుని వచ్చిన సొమ్ముతో తమ దేశపు మౌలిక వ్యవస్థలను పటిష్టం చేసుకోవడానికి వినియోగించుకోవాల్సి ఉంది. ఇది ఆ దేశాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం. అయితే ఇక్కడే తాజా విపత్తర పరిణామాలకు పరిస్థితులు దారితీశాయి. అందులో రెండు బిలియన్ డాలర్ల వరకు ప్రభుత్వ పెద్దలు తినేశారు. ఈ అవినీతిలో ఇటీవలే హత్యకు గురైన హైతీ దేశాధ్యక్షుని పాత్ర కూడా ఉందని ప్రజలు నిరసనలు తెలియజేశారు. తమకు కొంతైనా మేలు జరుగుతుందేమోనని ప్రజలు భావించిన ఈ ఒప్పందం రద్దకావడం, మరొకవైపు అమెరికా సంస్థలకు డబ్బిచ్చి ఇంధన వనరులు కొనుక్కోవాల్సి రావడంతో ప్రభుత్వ ఆర్థిక వనరులపై మరింత ఒత్తిడి పెరిగింది. పైగా జూలైలో IMF, 'గ్రూప్ ఆఫ్ 20' ఒత్తిడి చేయడంతో హైతీ ఇంధన సబ్సిడీలను కూడా ఎత్తివేసింది. దీనితోతోడు కేవలం 0.02 శాతం హానికర వాయువులు వదిలే 'హైతీ ప్యారిస్ పర్యావరణ ఒప్పందం' ప్రకారం తన బొగ్గువులను ఉద్గారాలను (greenhouse gas emissions) 30% తగ్గించుకోవలసి రావడంతో ఒక్కసారిగా ఇంధన ధరలు 50 శాతం పెరిగాయి. దీనితో ఇంధనంపై ఎంతగానో ఆధారపడే హైతీయన్ల జీవితాలు అతలాకుతలం అయ్యాయి. దేశంలో మరొకసారి ప్రజలు తమ న్యాయమైన ఆగ్రహాన్ని వెల్లడిస్తున్న సమయంలో ఈ హత్య జరిగింది. ఈ హత్యకు గల కారణాలపై విచారణను కూడా అమెరికన్ ఏజెన్సీలే నిర్వహిస్తున్నాయి. దేశంలో నెలకొన్న సంక్షోభంపై నుంచి ప్రజల దృష్టి, ప్రపంచ దేశాల దృష్టి అధ్యక్షుని హత్య వైపు మళ్ళించగలిగారు. ఈ పరిస్థితులను విశ్లేషించుకుంటే అసలు సూత్రధారులెవరో, కారకులెవరో గడచిన పరిణామాలే చెప్పకనే చెబుతున్నాయి.

అమెరికా సామ్రాజ్యవాదపు దోపిడీ ఆధిపత్యం, ప్రపంచీకరణ రూపంలోని నయా ఉదారవాద విధానాలు, అదనంగా ప్రకృతి వైపరీత్యాలు కలిసి హైతీయన్ల ఆహార ఉత్పత్తిని, దేశ ప్రగతిని సర్వ నాశనం చేసాయి. అక్కడి ప్రజలను నిత్య పేదరికంలోకి నెట్టివేసాయి.

తమ పెట్టుబడిదారీ మార్కెట్ల విస్తరణకు, వనరుల దోపిడీకి, దోచుకున్న వనరుల తరలింపుకు అవసరమైన విధానాలను అమెరికా తన ఆధీనంలో, కనుసన్నల్లో పనిచేసే వివిధ అంతర్జాతీయ ఆర్థిక, సైనిక సంస్థల ద్వారా బలవంతంగా ప్రపంచంలోని అనేక దేశాలపై రుద్దుతున్నది. క్రమంగా ఆయా దేశాల ఆంతరంగిక భద్రతా విషయాలలో జోక్యం చేసుకుంటూ, అస్థిరపరుస్తూ ఆదేశాల సార్వభౌమత్వాన్ని కబళిస్తూ వస్తున్నది. కొన్ని దేశాలపై యుద్ధాన్ని ప్రకటిస్తున్నది. ఇరాక్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వంటి మరొకొన్ని దేశాలనుంచి తమ సైన్యాన్ని తిరిగి వెనక్కు పిలిపించుకుంటున్నది. ఈ క్రమంలోనే అమెరికన్ సామ్రాజ్యవాదం ఆడిస్తున్న నాటకాలకు హైతీ దేశాధ్యక్షుని హత్య తాజా ఉదాహరణగా భావించాల్సి ఉంటుంది.